

NAŠ DOM

List slovenske družine

Izhaja prvega vsakega meseca.

Velja na leto 20 din; posamezna številka 2 din.

Čekovnega računa številka 13.577 (»Naš dom«, Upravništvo Maribor).

Naslov: Uredništvo »Našega doma«, Maribor, Koroška cesta 5.

Uprava »Našega doma«, Maribor, Koroška cesta 5.

Opombe urednikov: Slika na str. 114 je iz Banovinskega arhiva v Mariboru. — Prevaljčan: Dobro ste napisali. Kakor vidite, je vpleteno v »Avgust«. Še več kaj takega pošljite! — Medgorski: Naberite kaj koroških legend in jih po domače povejte! — Drugo, s čimer bi zelo ustregli: Opišite zgodovino starih domačih družin po Rožu, Podjuni in okoli Celovca! Če bi se mogli tega (zelo hvaležnega!) dela lotiti, sporočite; potem bi Vam obširneje razložil, kako. — Sliko z opisom vasi bom objavil. — Šibila Janez: Prav dobro! Takih zgodeb si zelo želim. Pošljite!

NOVE KNJIGE

»Založba ljudskih iger« v Ljubljani, ki jo vodi profesor Niko Kuret, je izdala kot svoj 17. zvezek »Igro o Kristusovem trpljenju«, ki jo je spisal l. 1818. koroški ljudski pesnik Andrej Šuster Drabosnjak. »Ta pasijon bo uspel samo takrat, kadar bo poskušal biti isto, kar je bil koroškim kmetom: pobožnost, pri kateri se znajdejo vsi v fari kot celota, kot občestvo.«

Karitas-sekretariat v Celovcu je izdal lični knjižici za sodelovanje pri sv. maši (za »somaševanje«): »Red in pravilo svete maše« in »Ob božjem oltarju«. Cena prve 3 din, druge 1'50 din.

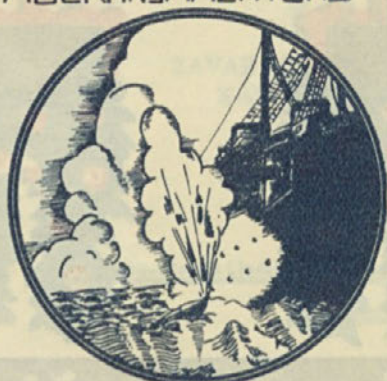
Morje

(Rojic Mirko, Maribor)

Klasje

(Tone Kos, Vojnik)

ADERMNS/AZNTLMO

KDROIENNE/AOJPD

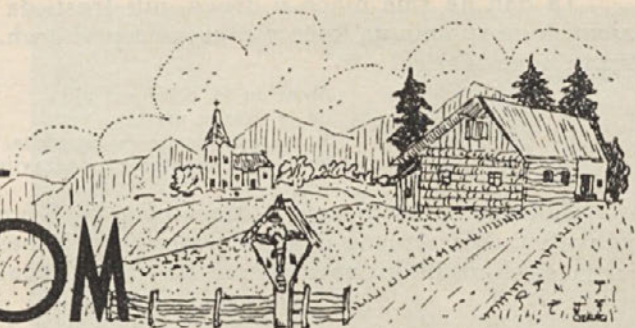
Madžarski napis

(Fran Sodja, Bohinj)

IZAKOP (KAPMAŠ)

ANZRAKIVAR »Pen«!

NAŠ DOM

Avgust 1937

Nedelja	1	Vezi sv. Petra
Ponedeljek	2	Alfonz, Porcijunk.
Torek	3	Najdba sv. Štefana
Sreda	4	Dominik
Četrtek	5	Marija Snežna
Petek	6	Sprem. Jezusova
Sobota	7	Kajetan

Nedelja	8	Cirijak
Ponedeljek	9	Janez Vianney
Torek	10	Lavrencij
Sreda	11	Filomena
Četrtek	12	Klara
Petek	13	Kasijan
Sobota	14	Evzebij

Nedelja	15	Marij. vnebovzetje
Ponedeljek	16	Rok
Torek	17	Hijacint
Sreda	18	Helena
Četrtek	19	Ludovik Tol.
Petek	20	Bernard
Sobota	21	Frančiška Šant.

Nedelja	22	Timotej
Ponedeljek	23	Filip Benicij
Torek	24	Jernej
Sreda	25	Ludovik
Četrtek	26	Cefirin
Petek	27	Jožef Kalas.
Sobota	28	Avguštin

Nedelja	29	Srce Marijino
Ponedeljek	30	Roza Limanska
Torek	31	Rajmund

Veliki srpan je mesec velike žetve. Pisane vrste žanjic se sklanjajo k zlatorumenemu klasju, otroci nosijo »jureja« (kol, na katerem je čepun s kamnom) za njimi, da je kamen vedno pri roki. Ko pridejo moški na polje, morajo brusiti — seveda si mladi nagajivci brusijo tudi jezike.

O veliki žetvi tudi jemo z veliko žlico. Gibanice in krapji in, kar je še dobrega, mora priti na mizo, ki jo včasih pogrnejo kar na zelene ozare.

Za zadnji snop se žanjice stepejo, ker bi vsaka rada »babo« zvezala. Potem pa sedejo in gospodinja veli: »Njivi počitek, nam pa užitek!«

Čeprav je vesel ta čas, vendar ga opravljamo s pobožno zbranostjo. Nekdaj so se celo postili te tedne — rajnim za spomin. Kajti trave in bilke, ki jih režejo kose in srpi, so lasje rajnih... In z Najsvetejšim hodimo po polju in za duhovnikom prosimo: »O Bog, daj nam in ohrani sad zemlje!«

Za Porciunkulo romamo radi k Mariji v Maribor v frančiškansko cerkev ali na Brezje.

15 Marijin je največji praznik tega meseca. Marsikje nesejo na Veliko Gospojnico rože v cerkev, da bi jih blagoslovljene shranili na podstrešju za varstvo pred nevihto in ognjem ali vrgli v vodnjak, da se ne posuši, ali dali živini, da ne zboli.

Ta dan ne sme nihče v drevo, niti tresti ga ne sme, kajti kače so na njem; to je spomin na kačo v raju in na prvi greh, ki ga je sad danes v nebo vzete Žene izbrisal...

Meni se je nicoj senjalo,
da je Marija umrla.
V zlatem plašču je ogrnjena,
bodi stotavžentkrat pozdravljena!

Tako se začne pesem o Marijinem vnebovzetju in pripoveduje, da ji je sveti Lukež »truško« delal, k pogrebu so jo nesli štirje evangelisti, pa jih je na širokem polju, na zelenem travniku srečal usmiljeni Jezus in dejal:

Moja mati si niso zaslužili,
da bi v črni zemlji gnili.
Neste jih gor v nebesa,
na visoki tron postavite!
V zlatem plašču je ogrnjena,
bodi stotavžentkrat pozdravljena!

Pri mali južini. Otava gre v kup. (Št. Janž nad Vuzenico)

Od Velike do Male Gospojnice je v rastlinah čudovita moč. Zato jih gredo v tem času nabirat: žolte glavice abrata, Marijine lase, baldrijan in encijan, janež in metliko, kamilice, šentjanževke, tavžentrože, ajbiš, kolmež, materino dušico, pelin in meto, timijan in žajbelj, Marijin grižljaj (petoprstnik), arniko, benediktovo rožo, luštrek — kaj je še teh rož in zelišč,

ki jim je dal Bog zdravilnih moči, da jih človek spozna in si v potrebi z njimi pomóre!

24

Na sv. Jerneja dan je kmečki praznik. Maslo tega dne zdravi rane in pomaga, če te trga v kolkih ali v križu.

Nekoč je šel sv. Jernej in prišel do ženske, ki je kopala krompir. Ženska se je prestrašila, ko je zagledala mučenika, kako je nosil kožo, ki so mu jo odrli, čez rame kakor plašč, in je vzkliknila:

»Kako se mi smilite!«

Sv. Jernej pa ji je odvrnil:

»Bolj se mi smiliš ti, ker na moj god delaš, namesto da bi ga v cerkvi obhajala.«

Ženska mu je urno prinesla masla, da bi si namazal ranjeno telo, in je odhitela v cerkev.

To je spomin na blagoslovljeno maslo o šentjernejevem.

Umetnik

Ali ste videli kdaj otroka, ko se igra: kako gnete iz prsti neke podobe ali jih rezlja iz lesa pa jih zadovoljno gleda in se smehlja svojemu delu?

To nagnjenje je dal Bog človeku, vdahnil mu je svojega stvarniškega duha: da bi človek soustvarjal z Bogom Stvarnikom. Ta je sprejel več tega daru, drugi manj; tiste, ki so ga v najvišji meri sprejeli, imenujemo umetnike: kiparje, slikarje, pesnike, glasbenike... Iz surovega kamna oblikujejo podobe, jecljajoče glasove zlagajo v besede, da spovedujejo misli.

Zato je umetniški poklic tako vzvišen, umetnik pa izvoljenec božji, ki mu je dano, da poveljuje božjo misel v stvarstvu tega sveta.

Spčetek umetnosti: pesništva, kiparstva, slikarstva, stavbarstva, glasbe, je pobožen, tak je tudi namen vsake umetnosti: češčenje božje.

Umetnik pa, ki temu namenu ne služi, je kakor kateri izmed tistih angelov, ki so se z Luciferjem sprevrgli:

Umetnost, ki ni češčenje božje, je češčenje satanovo...

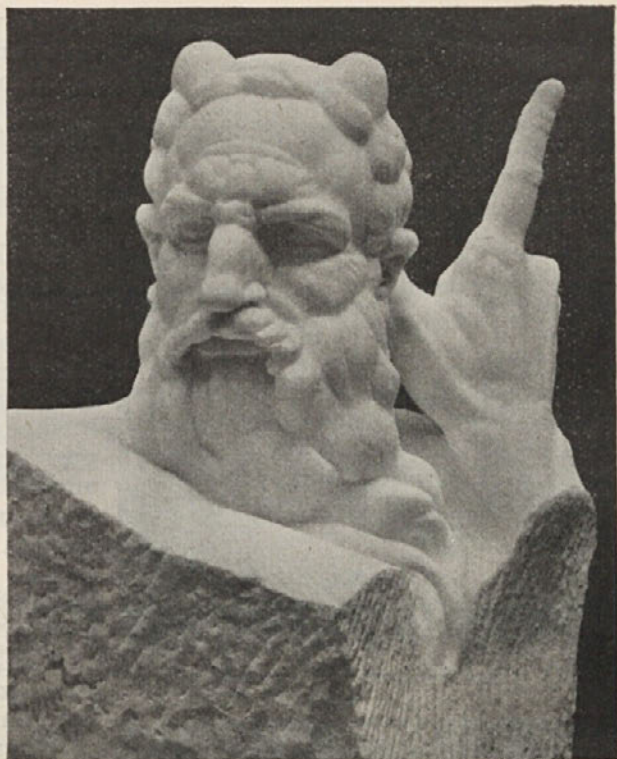
Narodi izpričujejo svojo veličino — ne s kupom denarja ali množino bogastva, niti ne s svojim številom, temveč s svojo duhovno močjo, ki jo najjasneje in najočitneje izražajo umetniki.

Tudi mi Slovenci se ponašamo z mnogimi umetninami, ki so se rodile iz slovenskega duha. In reči moramo: slovenska umetnost je po večini res češčenje božje. To pričajo predvsem naše cerkve.

Tudi v knjigah naših je mnogo prave umetnosti. Sam boš začutil: Ali te je branje te ali one knjige duševno povzdignilo, ali si postal boljši, ali te je očistilo? Če te ni, tedaj veš, da knjiga ni prava: ali je »šund«, t. j. da je brez umetniške vrednosti, ali pa je narobe-umetnina: češčenje satanovo.

Človek, ki ima smisel za pravo umetnost, je plemenit človek. Narod, ki svoje prave umetnike časti, je plemenit narod.

Ljudem je sicer čut za umetnost prirojen, vendar ga je treba prav v današnjih časih, ko hoče veljati le še to, kar človeškemu telesu godi in koristi, vzbujati in prav uravnjavati.

Ivan Meštrović: Mojzes

Ivan Meštrović: Moja mati

Kralji in mogočnejši sveta si naročajo njegova dela in jih plačujejo po kraljevsko. Pred dobrimi štiridesetimi leti je bil ta slavni mož, ki živi zdaj v Zagrebu, ubog pastirček v Dalmaciji. Na paši je rezljal razne podobe. Ko so dobrotniki spoznali njegov dar, so ga spravili v šole. Fant je stradal, pa je vztrajal — danes se z njegovim delom ponaša njegov narod pred vsemi omikanimi narodi sveta.

Ko vzgajamo mladino, da bi ljubila Resnico in posnemala božjo Dobroto, ne zabimo tudi na tretjo »hčerko božjo«, na Lepoto! Vznetimo v mladih srcih čut za Lepoto, da bodo znale gledati in videti čudežni odsev božji v stvarstvu, ki nas obdaja, in bodo znale uravnnavati svoja srca in jih ubirati po zakonih božjega Umetnika! Čut za Lepoto bo iztrebil surovost, pijančevanje, razuzdanost in puhlo veseljačenje, iztrebil sebično hlastanje po denarju in minljivem uspehu, ki so ga naše kramarske duše tako polne.

V vsakem kraju imate dovolj umetnin, da se ob njih lahko učite, le vodnik vam je zato včasih potreben: v cerkvah, po domovih... Ko ne boste slepo mimo njih hodili, se vam bodo šele prav priljubile.

Na teh dveh straneh vam kažemo slike kipov, ki jih je napravil največji sodobni jugoslovanski kipar Ivan Meštrović. Oglejte si jih! Rekli bi: dušo je vdahnil umetnik v mrtvo kamnito gmoto.

Poglejte Mojzesa! Iz neoblikovanega kamna se dviga glava in prst kaže navzgor. Tako je ukrotil umetnikov duh brezoblično gmoto, ji dal podobo — kakor sodelavec božjega Upodabljalca, h kateremu stremi vse stvarstvo: navzgor k Duhu, ki je krotilec satanovega nereda.

Velik umetnik je Ivan Meštrović, izmed jugoslovanskih umetnikov danes najslavnejši po svetu.

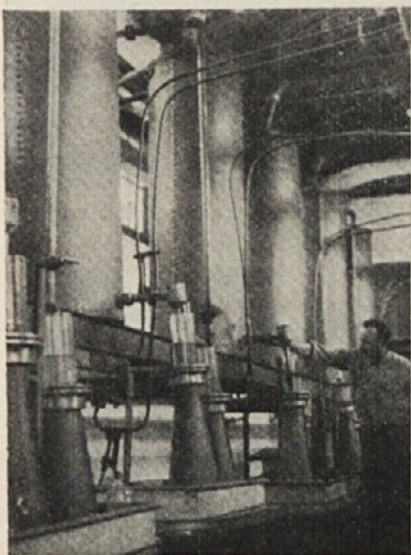

Ivan Meštrović: Marija Magdalena pod križem

Trgatev na rožnem polju. Danes oberejo rožni grm, jutri je zopet v cvetju

žene in dekleta na polja trgat rožne cvete. Zbirajo jih in jih oddajo ali prodajo izdelovalcem rožnega olja. Cene cvetom so včasih prav lepe. — Na poseben način nato rožne cvete pripravijo in kuhajo ter tako dobivajo olje, na podoben način, kakor se pri nas kuha žganje. Sveže rožno olje dobi pravi duh šele pol leta po kuhanju; medtem ga shranjujejo kot dragocenost v varnih tresorih. Olje samo je zelo gosto, svetlorumene barve, včasih tudi zelenkasto ali temno zeleno. — Po svojem rožnem olju je Bolgarija znana po celem svetu in nikjer tega olja toliko ne pridobivajo. To drago tekočino kupujejo tovarne, ki izdelujejo parfume, kolonske vode in razne druge dišave.

Tako danes pripravljajo rožno olje

Cvetje prodajajo po teži izdelovalcem olja

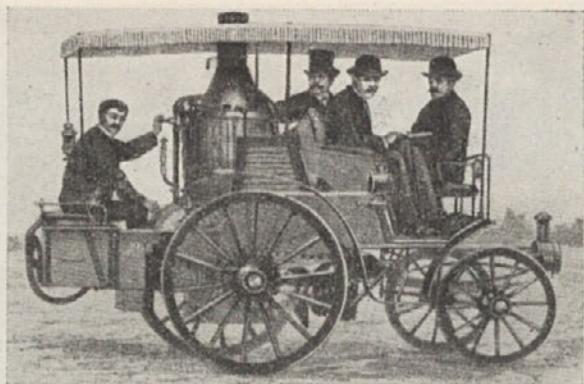
Stare naprave za kuhanje rožnega cvetja

Rožno olje

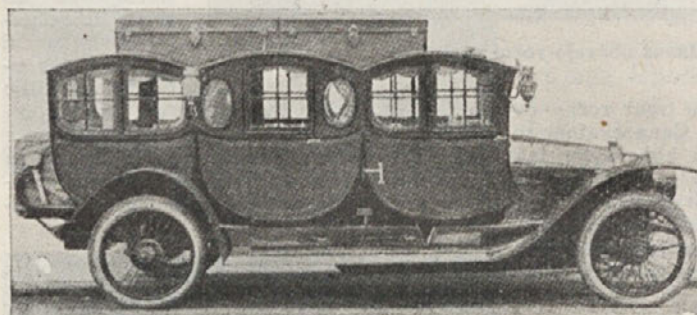
Rožno olje pridobivajo iz rožnih cvetov. V srcu Bolgarske, na južnih pobočjih Balkana (gorovja) je dežela rož. Zavarovane pred severnimi vetrovi raste in cvete tu milijarde rožvrtnic in njihov vonj leži po celi deželi. Zgodaj zjutraj, že ob štirih, ko začnejo prvi sončni žarki božati rosno travo, hitijo

Potovanje nekdanj in danes

Nekdanj so potovali le peš ali na konjih. Vozovi so prišli v navado razmeroma zelo pozno in je radi slabih potov in cest bilo potovanje na vozovih za naše pojme nekaj zelo neprijetnega. Zato je tudi malokdo potoval za zabavo in razvedrilo. Šele ko so iznašli železnico, so se začela potovanja v današnjem pomenu. Železnica je kmalu služila potrebam v splošnem. Skoro istočasno, ko železnico, so iznašli tudi avtomobile, in to take, ki so mogli preva-

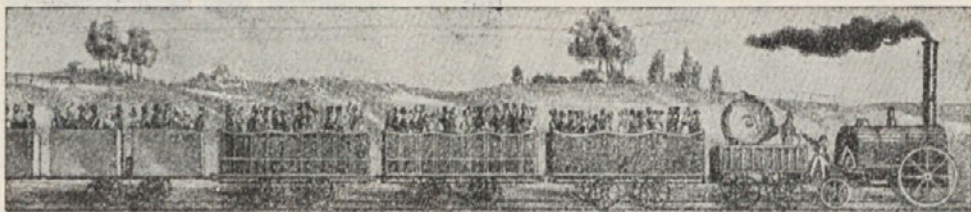

Avtomobil na paro iz l. 1830. Dosegel je 30 km na uro

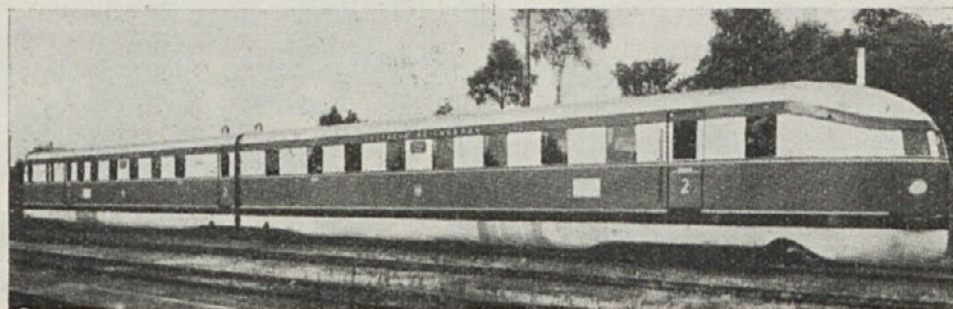

Avtobus iz l. 1911, ki je bil takrat še zelo redka prikazen

žati več potnikov obenem. Že l. 1830 so v Parizu na Francoskem vozili avtomobili na parni pogon in prevajali potnike. V tistih časih so bili avtomobili baje celo bolj priljubljeni, ko železnica. — Razvoj železnice in velikih avtomobilov je bil sporeden: Pojavili so se električni avtomobili in električna železnica, vendar se električni avto ni udo-

Vlak iz l. 1830, ki je bil takrat pravo čudo. Danes bi se ne vozili radi v takih vozovih

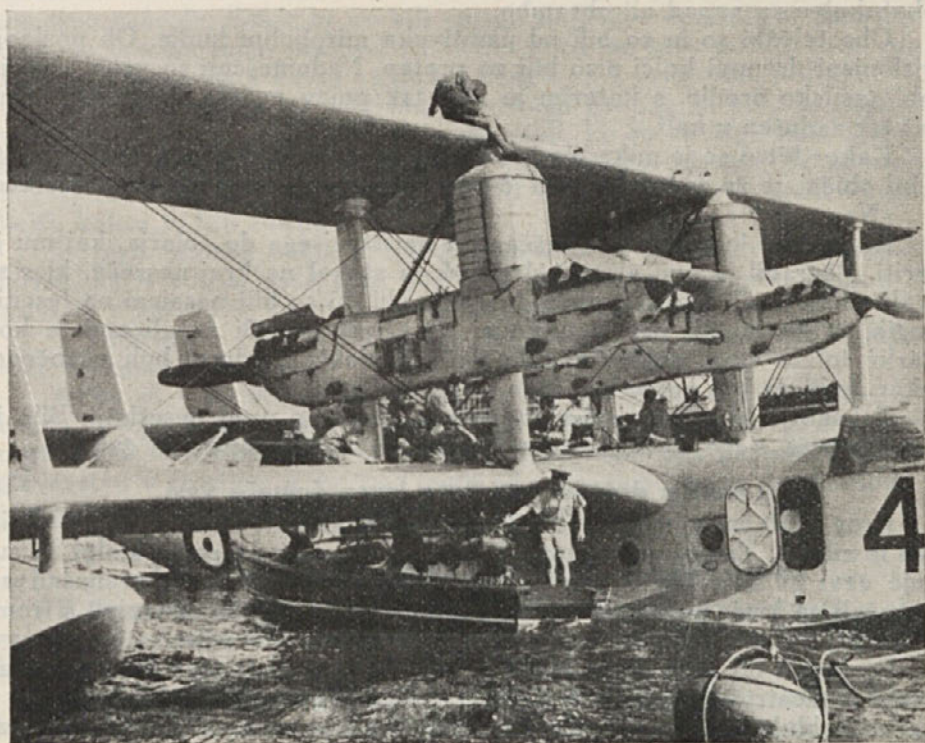

Tip najmodernejšega vlaka, ki ga poganja motor na surovo olje z veliko brzino

mačil, pač pa železnica. Zopet pa je v novejšem času avtomobil prehitel železnico. Danes imamo najnovejše in najmodernejše vlake in avtobuse, ki jih poganja surovo olje. — Dandanes potovanje res ni nič posebnega za onega, ki le količkaj premore. Tudi cene za vožnje niso pri nas preveč visoke. Poleg tega je pa udobnost tako v avtobusih kakor tudi na vlakih že precejšnja. — Nekdaj je moral popotnik, ki je potoval na vozu ali na konju vedno biti v skrbeh, kako bo prišel tja, kamor je namenjen. Dneve in dneve je morda trajalo njegovo potovanje, skozi puste in nevarne kraje, po slabih cestah. Prilike ni bilo takrat na potovanju vsteti se v gostilno in naročiti jedi in pijače, ali če je že bilo kaj takega mogoče, se je moral truden in lačen popotnik zadovoljiti z malim, kar je dobil. Takrat še niso poznali dobrih in udobnih prenočišč in mnogokrat so popotniki morali spati pod milim nebom. — Danes je v tem pogledu malo boljše. Sicer bi tudi danes marsikateri popotnik raje spal pod vedrim nebom in bi zavžil, kar pač ima. Ali v splošnem je sedaj že skoro vsepovsod pripravljeno za trudne in lačne popotnike. — Pri nas v Sloveniji je lepo in tujni slovenske kraje zaradi njihovih naravnih lepote radi obiskujejo. Slovenci, ki sicer sami ne potujemo mnogo, sprejemamo v naših krajih vedno več popotnih tujcev. Ti tujci nam prinašajo svoj denar za naše izdelke. V precejšnji meri se moramo Slovenci zahvaliti za boljše cene naših pridelkov tujskemu prometu.

Eden najnovejših avtobusov mestne občine mariborske, pripravljen za vsaka potovanja

Zračni avtomobil — aeroplan, ki vzleti na vodi in prevozi do 30 ljudi zelo hitro

Drenovi gasilci

Stanje gasilstva pred 50 leti

Pred dobrimi 50 leti ne moremo govoriti o kaki organizaciji gasilstva na deželi. Le tu in tam so imeli podeželani ročne brizgalne. Dasi je bilo organizirano gašenje požarnih nesreč v onih dobrih časih neznano, je bilo mnogo manj požarov, nego jih je danes. Če se je pojavil zaradi strele, slabega dimnika ali zaradi druge neprevidnosti rdeči petelin, so pritekli ljudje iz soseščine pogorelcu na pomoč in gasili iz škafov, razdirali goreče strehe in razprostirali mokre plahte in cunje na strehe ogroženih poslopj.

Izza otroških let pomnim dobro gasilsko posebnost, katera je obstajala že bogznaj koliko let v moji rojstni občini tik ob Sotli. Pred desetletji so prebivali obsovelski rojaki v 22 hišah, ki so bile z malimi izjemami z gospodarskimi poslopji vred krite s slamo. Najstarejši vaščani se niso spominjali, da bi se bil sploh kdaj razmahnil v tem gostem naselju požar, četudi se je pojavil tu in tam. Rojaki niso gasili z vodo, čeravno teče tik mimo vasi do prevrata obmejna reka Sotla in je v selu več vodnjakov, ampak čisto na svojevrsten način, ki je najbrž edinstven v starejši zgodovini gasilstva.

Vsak tujec, katerega je zaneslo po cesti skozi omenjeno vas, je videl ob hišah, hlevih, svinjakih, kozolcih, šupah in kolarnicah prislonjene prekle vseh velikosti. Nepoučen opazovalec je bil prepričan na prvi pogled: prebivalstvo je v toliki meri pretepaško, da ima ob vsakem oglu že kar pri rokah kolec za napad ali obrambo.

Obsovelčani so in so bili od pamtíveka miroljubni ljudje. Ob poslopju prislonjeni drenovi kolci niso bili za pretep. Nadomeščali so v oni starejši dobi gasilsko orodje, s katerim je bil vsak pojav požara do zadnje iskre zbit ter zadušen v kali.

Kakor hitro se je pokadilo iz kake hiše ali drugega poslopja bolj, nego je bil običaj, je že zavpil tisti, ki je prvi opazil podečo se požarno nesrečo:

»Na pomoč!«

Na ta klic je znal vsak vaščan od najstarejšega do šolarja, kaj mu je storiti. Pograbil je eno ali več drenovk in stekel na kraj nesreče, kjer so trgali najmočnejši moški goreče dele s kavljji, ki so bili nasajeni na lesenih drogih, in jih metali na tla. Spodaj stoječi so mlatili s palicami in koli ogorke toliko časa, dokler ni bilo tleče hlodovje z udarci bolj ukročeno, kakor če bi ga bili polivali z vodo.

Takšno je torej bilo naše obsovelsko gasilstvo pred desetletji. Bilo je učinkovitejše, nego so dandanašnje motorke z uniformiranimi gasilci.

Prvi nastop drenovih gasilcev izven domače vasi

Krog 1890 se je prikobacalo v spodnjih krajih, in sicer po trgih, gasilstvo iz zibelk. Tržani so si pozidali gasilske dome z lesenimi stolpi za sušenje cevi in si nabavili one nerodne brizgalne, katere so prenašali ali prevažali na kraje požarnih nesreč gasilci v uniformah in oznanjali s trombo, kam jih kliče dolžnost na pomoč ogroženemu bližnjemu.

Po krajih ob Sotli se je zganil z uvedbo organiziranega gasilstva med prvimi Podčetrtak, za njim Sv. Peter pod Sv. gorami itd. Že koj prvi v posebno obleko stisnjeni gasilci so ubogali samo na nemška povelja. Gasilska društva so bila z redkimi izjemami prav trdne postojanke nemškutarstva.

Rojstvo gasilskih društev so podpirala glavarstva s pozivi na ustanovitev te prepotrebne organizacije in s predavanji o koristi brizgalne.

Glavarjevo pismo spodbudo s ponudbo strokovnega poduka so prinesli žandarji tudi v mojo obsotelsko vas in so bodrili rojake, naj poslušnejo glas okrajnega predstojnika po vzgledu Podčetrtnikov in Šentpetranov. Vaščani so se smejali očitno glavarjevi pridigi in so odklonili vsak gasilski poduk, češ, glejte naše preizkušene drenovke, ki so cenejše in izdatnejše nego brizgalne ter druga gasilska draga navlaka in ropotija.

Na glavarstvu niso verjeli žandarskemu poročilu o drenovem gasilstvu. Zahtevali so, da morajo dokazati vaščani ob prvi priliki na kakem gorečem poslopu izven domačega naselja, kako je drenovka uspešnejši krotilec ognja, kakor pa iz brizgalne nanj usuta voda.

Prilika za tak dokaz se je ponudila prav kmalu.

V moji rojstni župniji se je vnelo lepega dne iz nepojasnjene vzroka ostrešje velike Ceršakove kleti v Brezovcu na vinorodnem hribu.

Visok dim iz dolge strehe na brezovškem vrhu je zbral v nekaj minutah vso številno ter krepko moško četo iz obsotelskega sela, ki je tekla na vso sapo s kavljii in drenovkami na pomoč dokaj daleč na hrib.

Drenovi gasilci so pribrzeli na kraj nesreče, ko je gorelo hrastovo ostrešje v visokih plamenih in je grozila največja nevarnost, da bo pregorel hrastov pod in bo uničena vsa klet s sodi ter z vinom vred.

Pred obsotelskimi gasilci so že bili brezplodno na delu Ceršakovi sosed. Vode ni bilo na vinskem bregu in daleč na okrog niti kaplje. Najbolj moderna motorka bi danes koj opustila v takem položaju vsako misel na uspešno gašenje. Česar bi ne bili zmogli najboljše opremljeni današnji gasilci, so dosegli tedaj drenovi od Sotle. Lotili so se s podedovano prakso gorečega tramovja s kavljii na dolgih drogih in z drenovimi kolci.

Moj rajni oče je bil očividec drenovega gašenja in nam je pripovedoval večkrat, kako so hribovci kar ostrmeli, ko so se vrgli nad ogenj Obsotelčani. Najbolj krepki so trgali na pol zgorelo ostrešje, ga razvlekli z neverjetno spretnostjo ter naglico na tla, kjer so mlatili po njem s koli slabjši, kakor bi bili zbesneli.

Povsem izviren način drenovega gašenja je tako prevzel zbrane hribovce, da je zdirjal vsak brez poziva v bližnje grmovje in se vrnil z novo gorjačo, s katero je lopal po preostalih ogorkih.

V najkrajšem času je bil precej velik ogenj razmetan, zbit, udušen in klet z vinom vred oteta.

Kako in v koliko se je oddolžil pogorelec drenovim gasilcem, mi ni znano. Toliko sem zvedel od onih, ki so gasili s preklami, da so sporočili orožniki s številnimi pričami podprti opis drenovega gašenja okrajnemu glavarstvu v Brežice. Rojaki so imeli od tedaj popoln mir pred višjimi pozivi na nabavo moderne gasilskega orodja.

Od generala in oblasti pohvaljeni drenovi gasilci

V trgu Podčetrtek ob Sotli so bili že od nekdaj znameniti in dobro založeni živinski sejmi, katere so obiskovali v obilnem številu Slovenci in Hrvati.

V poletju l. 1897. je bila naša meja zaprta za hrvaško živino radi kužne bolezni. Priliko zapore za hrvaško govedo na slovenska tla ali obratno so izrabljali do prevrata moji rojaki prav pridno za »šverc«.

Dne 10. avgusta 1897 so se odpravili odrasli moški iz naše vasi v Pod-

četrtak na sejem, da bi nakupili več za tihotapljenje na Hrvaško prikladne živine. Na sejmu se je zbralo precej ljudstva obojega spola, kjer so ponujali tudi številni kramarji in obrtniki ženskam svoje blago.

Omenjenega leta so že imeli Podčetrtni svoj gasilski dom s stolpom, z brizgalno in uniformirane gasilce. Priliko dobro obiskanega sejma so hoteli izrabiti popoldne za gasilsko agitacijo z vajo v trgu in z razlago ter s podukom, kako važna ter koristna je brizgalna.

Občinstvo se je čudilo spretnosti gasilcev, ki so skakali kakor za stavo na nemška povelja pismonoše in kapelnika starega Fajta, plezali po lestvi, urejevali cevi po cesti, gonili z rokami brizgalno, trobili ter brizgali vodni curek visoko po strehah hiš, iz katerih se ni kadilo.

Gasilski vaji je prisostvoval na konju vpokojeni general, kateri se je mudil na obisku pri grofovskih v gradu nad trgom. General je bil tako navdušen za izvežbane gasilce, da je razlagal sam grmeče s konja v nemščini, kaj počne ta in oni gasilec. Gasilski poveljnik Fajt, ki je služil dolga leta pri vojaški godbi, je prevajal pokorno generalov poduk v slovenščino. Navduševalna pridiga o pomenu gasilstva je udarjala na ušesa številnih gledalcev v kar dveh jezikih. Vse je bilo kolikor toliko navdušeno za gasilske prizore ter generalove in poveljnikove besede; le krdelo mojih rojakov se je posmihalo glasno celotnemu podučnemu plesu. Drenovi gasilci so motili krohotaže verne poslušalce s pripombami, da se naj le skrijejo Podčetrtni s svojimi skakači ter brizgači pred njihovo gasilsko spretnostjo ter podedovano izurjenostjo s čisto preprostimi železnimi kavljji in drenovimi preklami.

Glasno motenje vaje in nauka je razkačilo generala. Pozval je orožnike in ti so napodili s »placa« rogovileže, ki se niti protivili niso, ampak so krenili z nakupljenimi živinskimi repi proti domu.

Pozno popoldne so se bližali vasi Golobinjak. Pospešili so korak, ker se je bližala nevihta in bi bili radi pod streho. Ko so bili tik pred selom, je blisnilo, da je zaustavila nenadna ter silovita svetloba s treskom korak.

Ni se še grom razletel povsem v daljavo, že se je pokadilo iz bližnjega visokega Geršakovega kozolca in je oznanil dim iz slamnate strehe, da je strela vžgala.

Drenovi gasilci so si koj opomogli od strahu in uvideli, da bodo kozolec na mah objeli plameni, če se takoj ne poprimajo gasilnega dela.

Pustili so buše na cesti, se spustili v bližnji plot, vsak je izpulil planko in hajdi proti kozolcu. Mlajši del je zdivil po rantah na podstrešje, starejši so se pripravili na tleh, da mahnejo po ogorkih. Streha je bila z drogi kmalu predrta na več mestih. Gasilci so začeli udrihati s plankami po slami povsod, koder se je kadilo in je švigal že tu in tam plamen. Smrtno nevarnemu krotanju razbeslega ognja z lesenimi plotnimi plankami je naklonilo še nebo svojo pomoč. Dež se je ulil, plamen ni mogel prav do veljave, razdiranje strehe je bilo lažje in nevarnost, da bi ogenj popolnoma upepelil kozolec, je bila hitro zajezena. Gasilci

niso odnehali kljub plohi, dokler ni bila vsa slama s strehe ter zmetane na tla na pol obžgane šprikle ter tramovje, v kolikor ga je bil načel ogenj.

Pri vsem uspešnem gašenju se je mogočno kadilo iz tlečega kozolca in oznanjalo daleč naokoli, da je strela zanetila ogenj.

Naliv je ponehal. Obžgana streha je bila razmetana, razmah požara odstranjen, požrtvovalni gasilci so zapuščali po rantah ostrešje.

Tedaj se je oglasila na cesti pred kozolcem tromba gasilcev iz Podčetrtka. Na vozu, v katerega je bil vprežen par belcev, je bilo osem mož krog brizgalne. Kar z voza so si na hitro ogledali ogroženo poslopje in zdirljali nekoliko pod hrib proti potoku, v katerem so se nadejali vode.

Potok je bil skoro izsušen, le v enem tolmunu so naleteli na toliko mlakužne vode, da je napolnilo osem rok hitro brizgalno ter druge posode in že so pognali navkreber, da bi se lotili brizganja.

Šimla sta tekla ob zvokih trombe po ravnem in navzdol. Nazaj v klanec proti pogorišču s polno brizgalno pa sta se ustavila. Začela sta jezno mahati z repoma, brcati z nogami in se pomikati ritenski mesto naprej. Vsi še tako navdušeni klici gasilcev so bili zastonj. Belca sta odrekla pokorščino, se umikala navzdol in kazala, da brez biča ne bosta potegnila.

Razljuteni gasilci s poveljnikom so imeli hitro vsak nekaj trdega v roki. Štirje so se uprli v voz, četvorica je vpila: jü-jü! in dregala s kolci štatljivca. Šimla se nista ustrašila sunkov v bok ter pod rep. Dregljaji so ju tolikanj razljutili, da sta potegnila mesto v klanec nazaj proti potoku, kamor bi bilo tudi šlo, da niso zavrle koles krepke moške roke.

Takole nepokorno ter narobe početje je bilo tudi staremu poveljniku Fajtu odveč. Obrnil je bič in pričel hladiti prokleti mrhi z bičnikom preko reber, da so odmevali srditi udarci do kozolca, pod katerim so se krohotali iz polnih grl drenovi gasilci.

Ko je udrihal stari Fajt najhujše po konjskih hrbtih, je zapeketalo po cesti in pred njim se je ustavil na konju že omenjeni vpokojeni general s podčetrtčke graščine.

Visoki gospod je začel vpiti nad poveljnikom, zakaj trpinči ubogi živali, ki ne zmoreta pretežkega tovora.

Gasilci, ki so držali z rokami zavrta kolesa, so se ustrašili, ko se je tako nenadoma pojavil zadrezasti general. Spustili so voz, ki je zdrčal s konjema vred v potok in se prevrnil.

Poveljnik je kakor okamenel obstal na cesti pred generalom, ki je še vedno rohnal nad njim. Ko se je general nakričal, je povzel opsovani poveljnik besedo in pozval generala po vojaško urezano:

»Najpokorneje prosim, gospod general, prevzamite komando!«

Generala je ponudba, ki je bila izrečena po vojaškem predpisu pravilno, iznenadila. Okrenil je svojega konja proti potoku, kjer so dvigali gasilci voz in na obeh gonilnih ročajih polomljeno brizgalno.

Šimla se v svoji zakrknjeni trmi nista ustrašila niti generala. Še prazne in polomljene brizgalne nista marala izvleči, najsi je general še tako vpil. Cepetala sta z nogami, bila krog sebe ter grozila, da potrgata vprego ter zbijeta ali prevrneta voz v drugič. Vse je kazalo, da bodo morali zdvijani mrhi izpreči in si naprositi v vasi priprego, sicer bo ostala gasilska ropotija v potoku.

Podčetrtečki gasilci so zamudili toliko časa, da bi bilo lahko med tem do tal pogorelo več poslopij. Po požrtvovalni zaslugi drenovih gasilcev se z Geršakovega kozolca ni več niti kadilo, ko so se motali uniformirani gasilni možje pod poveljstvom generala še vedno krog voza ter konj v potoku in ugibali, kateri in kam bi se naj obrnil po pomoč.

Rojaki, ki so bili priče gasilske polomije, so seve zasmehovali nerodno početje trške gospode, katero je general čisto zmedel s svojimi povelji. Dobre duše, kakor so bili drenovi možakarji, so priskočili tovarišem v silo na pomoč.

General je zrl debelo na četo od oglja očrnelih, ki so se spustili navzdol od pogašenega kozolca proti potoku. Kakor hitro sta zagledala zbesnela šimla prave kmečke obraze, sta povsila od jeze kvišku štrleča repa, prenehala z brkami, se umirila ter razodevala pripravljenost, da se bosta pokorila večji roki. Podčetrtečki gasilci z generalom vred so morali proč od voza. Polakov Tinča je potrepljal že zaupljivo zreči živali pomirjevalno po vratu, ju nagovarjal, prijel za glavi in ju pozval z: »Jü, tiba-hot, luca!«

Šimla je potegnila krepko, se uprla in voz z razklopotano brizgalno je stal brez človeške pomoči na cesti.

Takega čudeža ni bil doživel gospod general še nikoli v vsem svojem življenju. Spustil se je s konja in vprašal Fajta, kdo in odkod so možje in posebno še oni dolgi, ki je strl čisto sam in z eno roko konjsko trmo.

Poveljnik mu je pojasnil vprašanje s pristavkom, da ti od dima in ogorkov umazani možje niso bili samo na pomoč njim gasilcem iz Podčetrčka pod komando g. generala, ampak so že davno pogasili brez brizgalne od strele zadeti ter vžgani kozolec.

Vojaško kratko pojasnilo je omehčalo generala. Ogledal si je mojstrsko opravljeno gasilsko delo na licu mesta in povrh še najpreprostejše orodje iz kmečkega plota, s katerim je bilo izvršeno. Segel je vsakemu drenovemu gasilcu z nemško častitko v roko. Odprl je še listnico in je nagradil Polakovega Tinčeta z desetakom, ker je ugnal brez vsake surovosti in nasilja štatljiva konja. Imel je celo na očrnele rojake nagovor, katerega jim je raztolmačil veteran Fajt v tem smislu, da jih bo predlagal g. general v pohvalo na visokem mestu in jim bo skušal spraviti kot posebno nagrado brezplačno brizgalno.

Drenovi gasilci so bili mnenja, da jim ni za pohvalno priznanje, saj so storili le dolžnost, ne za takole brizgalno, katera je v nadlego in ne v pomoč bližnjemu. Veseli jih samo to, da jih je moral isti visoki gospod, kateri jih je napodil s podčetrčkega »placa« z žandarji, sedaj pohvaliti in se jim zahvaliti.

Uniformirani gasilci so se odpeljali osramočeni; drenovi pa so odgnali kravje repe ponosno, ker so ugnali samega generala, kar se še ni bilo do tedaj posrečilo nobenemu Obsotelčanu.

G. general je ostal mož beseda. Čez nekaj mesecev obljubljenega brezplačne brizgalne sicer ni bilo, pač pa je prečital preklicevalec pred cer-

kvijo po nedeljski službi božji pismo okrajnega glavarja. V pisanju sta bila izrečena priznanje in pohvala vsem onim, ki so udušili ogenj v Golobinjaku in odstranili z junaškim gasilnim delom požarno nevarnost, katera je resno pretila celi vasi.

Usodno leto 1913

Drenovi gasilci so uživali odslej popoln mir pred agitacijo za uniformirano gasilstvo ter za nabavo brizgalne. Sloves njihovega drenovega gasilnega orodja je bil razširjen po vseh spodnjih krajih. Vsak moj rojak je že zvedel v najnežnejši mladosti, kako so se proslavili njegovi predniki v Golobinjaku pred generalom in so bili na cerkvenem »placu« pohvalno preklicani. Nekako že prirojen ponos v vsemoč drenovega gasilstva je prešinjal vsakega rojaka do leta 1913., ko se je pripetila nesreča, ki je pokopala najbrž za vse čase slavo in vsa visoka priznanja drenovega gasilstva.

Do danes ni pojasnjeno, kako in zakaj, pa zgodilo se je, da je bil na moč drenovega gasilstva toliko zaupajočo obsotelsko vas skoraj do cela uničil požar.

Ogenj se je prikradel v naselje kakor tat ob času, ko so bili možje ter fantje razkropljeni božnjaj kje po Hrvaškem na švercu, ženski spol na njivah izven vasi, šolska deca na pašnikih in doma pod slamnatimi strehami je dremalo le nekaj onemoglih starcev in ženic.

S hišami, kočami in gospodarskimi poslopji so zgorele gasilske drenovke in drogi z železnimi kavliji.

Prihiteli so na pomoč z brizgalnimi gasilci iz Podčetrтка, Zmenega, Kozjega in iz Št. Petra, a niso bili kos ognju, ki je upepelil skoro vse, kar je bilo lesenega in s slamo kritega.

Iz žalostnega pogorišča so vzrasle z leti nove zidane ter z opeko krite stavbe, ob katerih pa niso več prislonjene drenovke.

Novo pozidana vas še nima do danes uniformiranih gasilcev in ne brizgalne, a tudi o najbrž skozi stoletja uspešnem drenovem gasilstvu zna povedati mlajšim le starejši svet, ki je bil deležen ponosa nekdanje drenove gasilske slave.

Planike

v Solčavskih planinah

Na gore, kjer cvetijo ti beli cvetovi naših planin, nas vabijo in mičejo poletni meseci. Toda nikar, da bi v hribih noreli in bezljali, ampak da se za kak dan, za kako uro odmaknemo hrumu vsakdanjih misli gor, kjer je mir, odkoder je pogled širok in kjer smo bliže nebesom in soncu božjemu.

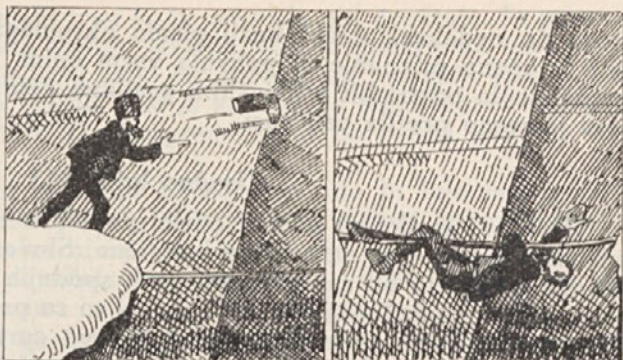
Rusticus:

Čudovito potovanje Martinca iz Podloma

Pa je odkril pravo:
Sezul je škorenj, skril
pištolo vanj in ga vrgel
na ono stran.

»Kako to? Ni trebal!«
se je čudil Abadon.

»Eh! Preveč okovane
škornje imam.«

Toda kljub temu ni
šel čez po dveh, ampak
je vrv preplezal.

»Radi ravnotežja...«
je rekel.

Odšli so h koči.

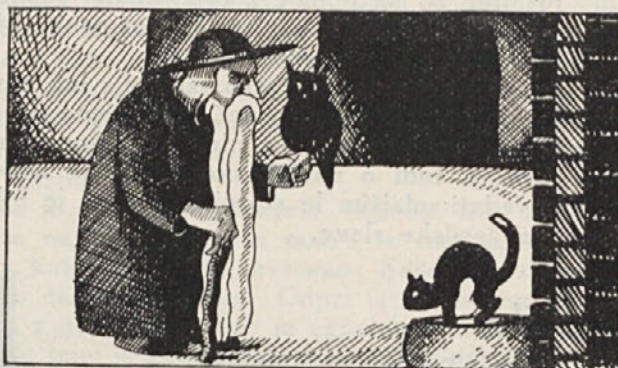
»Pozdravljena v moji
samoti!« je prijazno
čeblljal starček Abadon.
»Pozdravljena!«

Ko pa so prišli do
koče, sta planila star-

čku nasproti črni ma-
ček in črna sova.

»Oho!« je bil Abadon
ljubezniv. »Sta se že
bala zame, kaj? Pridna,
pridna!«

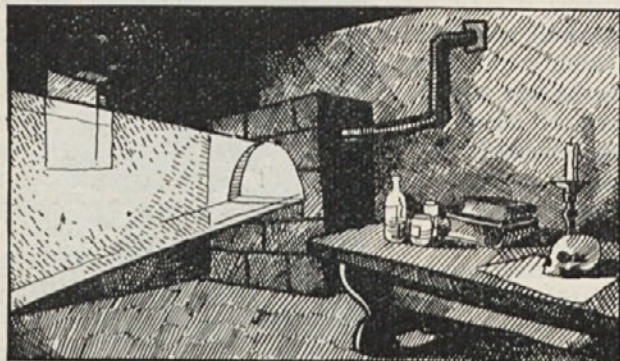
Žeja pa se je počohal
za ušesom: »Primaruha!
Ne vem, če bo vse do-
bro! Neštetokrat sem že
čul, da ima črni maček
hudiča v repu...«

V koči, ki jo je ogenj
v peči za silo razsvetlje-
val, je stal na mizi kup
steklenic, nekaj črnih
knjig in mrtvaška glava.

»Primaruha!« je ušlo
Žeji. Abadon pa je za
hipec nekam izginil.

Ko se je vrnil, je imel
na sebi dolgo belo haljo
in stožčasto pokrivalo.
Prijazno se je nasmehnil.

»Vesta, jaz sem alkimist, velike umetnosti imam v mezincu... Na primer — tale stroj...! Tisočletja so se ljudje trudili, da bi znali delati zlato. Ni se jim posrečilo. Meni se je. Ta stroj dela — cekine!«

Začudeno sta strmelata.

Abadon pa je vrgetl v lijasto odprtino nekaj

pesti črne zemlje, jo osolil in polil z neko tekočino in zavrtel ročaj.

»Takole!«

Zaškrtalo je in na dan se je prikotalil cekin.

»Primaruha! Pravo in pristno zlato! Ojej, ko bi imel takle stroj...!« je pobožno vzdihnil Zeja.

»Nič takega! Lahko vam ga podarim! Meni itak ne koristi.«

Sedla sta in ga začudeno opazovala.

Starec je segel na polico in jel gnesti nekake kroglice.

»Piščanca bomo, piščanca... Močno kurjo juho! Potem pa... omako... Nato črno kavo!«

Kroglice je vrgetl v ponev in jo pristavil k ognju.

Zeja je veselo poskočil: »Juhej! To bo lušno na svetu, primaruha! Še ga bomo...!«

O pravem času je pogoltnil besedo.

»No, najprej vama moram postreči. Goto-vo sta lačna, revčka. Tako dolga pot! Kar tjakaj v kot sedita! Bom takoj kaj pripravil! Morda pečenko?«

Novice z moje police

Naj se dere

Ponoči se je začelo dete v zibelki dreti in jokati. Joče se, joče, mati pa ga ziblje. Menda je bilo bolno, zato se ni moglo umiriti. Ziblje ga mati, da so jo že roke bolele; oče pa se je samo obrnil na drugo stran in je spal naprej. Žena se je že naveličala, dregnila je moža in mu rekla, naj ziblje še on. Mož pa se je naredil, ko da ne čuje. Ženo je ujezilo:

»Ziblji ga še ti malo! Saj je otrok le pol moj, pol pa je tvoj!«

»Ti svoje ga pol le ziblji,« ji je odvrnil mož, »moje ga pol pa naj se dere, kakor se hoče!«

Ni novo

»Ali si čul, da so si v Ameriki izmislili srajce brez gumbov?«

»Kaj me to briga! Jaz nosim take srajce že, odkar sem se oženil.«

Jasen račun

Zaneslo me je v nedeljo v mariborsko okolico, pa se pomenim tu in tam, da zvem, kako in kaj. Pa poprašam Štefeka, ki sva si znanca:

»Koliko litrov mleka ti daje krava?«

»Devet litrov.«

»In kaj delaš z njim?«

»Tri litre imamo za dom, deset litrov pa ga prodamo.«

Tako je!

Prišel je oni dan neki Ljubljčan v Maribor, da bi si ga ogledal. Začudil se je, da v Mariboru ni nobene ga spomenika:

»Kaj, ali se v Mariboru ni rodil noben velik mož?«

»Nak,« mu je rekel Mariborčan, »pri nas se rodijo samo majhni otroci.«

Pri brivcu

Stopil sem zadnjič k brivcu v Mariboru, da bi se dal ostriči, ker sem imel glavo že vso kuštravo. Pa vprašam:

»Prosim lepo, koliko se plača za britje in koliko za striženje?«

»Za britje tri dinarje, za striženje pa pet.«

»Tedaj mi, prosim, glavo obrijete!«

Prenizka gostilna

Kmet od Sv. Lenarta je hodil v Mariboru pa se je po opravkih zamudil, tako da je moral v mestu prenočiti. Kje bo našel prenočišče? Pokazali so mu k »Orlu«.

»Po čem je pri vas prenočišče?«

»V prvem nadstropju po 50 din, v drugem po 40 din, v tretjem pa po 30 din.«

»Hvala lepa! Vaša gostilna mi je prenizka.«

Kaj dobiš, če vzameš?

(Castor in Polux)

12 bran, 43 ha zemlje,
43 svedrov, 32 kladiv,
65 desk in žago, 63 žebeljev
in 14 lopat?

V temni noči...

(Boruška, Maribor)

Črkovnica

(Roth Maksi, Maribor)

O,-r — n,-p — š,-u — p,-s — d,-f —
a,-c — ž,-b — o,-r — n,-p — š,-u —
p,-s — d,-f — ž,-b — h,-j — p,-s —
n,-p — j,-l — n,-p — o,-r — n,-p —
č,-e — ž,-b — i,-k — ž,-b —

Rešitev je poslati do 15. avgusta na naslov: Ugankarski striček »Našega doma«, Maribor, Koroška cesta 1. Dva, ki bosta izžrebana, dobita nagrado.

Rešitev ugank

v julijski številki »Našega doma«

1. Razočaranje: Ni vse zlato, kar se sveti.

2. Simbol: Sv. brata Ciril in Metod sta prinesla Slovencem luč sv. vere.

3. Križna zlogovnica: 1—2 kaša, 1—3 kapa, 1—4 kara, 1—5 kasa, 2—1 šaka, 2—3 šapa, 2—4 šara, 2—6 šapa, 3—2 paša, 3—4 para, 3—6 papa, 4—5 rasa, 5—1 Paka, 5—3 sapa, 5—4 Sara, 5—6 sapa, 6—1 Paka, 6—2 paša, 6—3 papa, 6—4 para.

4. Kosec: Rana ura — zlata ura.

5. Črkovnica: Selnica, Planica, kronika, krompir, Vukašin, Celovec, Pliberk — Slomšek.

6. Vreme: Za dežjem sonce sije.

Prav so rešili: France iz Središča (6); Fran Sodja (5); Anton Cesar (5); Jožef Sodja (5); Jožef Mlakar (5); Rozi Smodiš (6); Marjanica Blumer (6); Stanko Kapš (6); Pečnik Angela (5); Joško Makoter (4); Roth Maks (5); Joško Novak (6); Vivat Hinko (6); Weber Emerik (6); Jug Franjo (6).

Izžrebana sta bila: Jožko Novak, Maribor, Gregorčičeva 31 in Rozi Smodiš, Pečarovci, p. Mačkovci.

Mojim ugankarjem. Saj pravim, kisle kumarcel Zdi se, kakor da bi vročina vsem skisala možgane. Zastonj se potim in švicam, kakor verne duše, novic pa ni od nikoder, pa četudi bi dal za nje poln pehar plesnjivih orehov. V tej stiski sem se spomnil mojega radiona, katerega sem posodil onile Fefi iz Št. Jurja. Hajdi na cepikl, ter v Št. Jur po radion. Fefa me je sicer debelo gledala, toda radion je moj, hočeš-nočeš, dala mi ga je. No, sedaj imam zopet radion. Povabil sem svojo staro, sedla sva za mizo, zavrtel sem radion. Vesela polka se je oglasila, malo je manjkalo, pa bi zaplesala z mojo staro najbolj poskočno polko, tako so me srbeli podplati in stara je na drobno zacepetala za mizo. Toda kdo bo plesal v tej vročini s takim le motovilom kot je moja stara, zavrtel sem gumb naprej — in čudo božje! Kurenčkuva Nežka je imela v radionu predavanje. Jej, kako je sukala jeziček, ko je razlagala mednarodno politiko! Pravzaprav se nič več ne čudim, da je vsa mednarodna politika tako zavožena, če se vtikajo vanjo takole zasukani modrijani, kakor je Kurenčkuva Nežka. — Sicer ne trdim, da je glih Kurenčkuva Nežka kriva polomijade v mednarodni politiki, čeravno je njena prababica Eva tudi zmesala štrene Adamu in po njem vsem njegovim potomcem, ampak del krivde pa le nosi. — Naveličal sem se Nežkine lajne, poiskal sem drugo postajo, kjer so vrele na dan sledeče novice: »Na Španskem se pripravlja konec vojske. Italija, Nemčija, Francija in Rusija so sklenile, da končajo

generalno vajo za bodočo svetovno vjasko. Zato bodo odpoklicale svoje čete in aeroplane domov. Tudi mednarodni kapital — težka vojna industrija s tem soglašala, ker ima zagotovilo, da bodo njeni dobički tudi v bodoče zasigurani. — Francoska svetovna razstava je podobna Noetovi barki, kar se tiče njene dograditve. Gotova bo, ko bo zaključena, francoski »ljudski frontarji« hočejo namreč razstaviti tudi svojo nezmožnost in korupcijo. Tudi Jugoslavija je na tej razstavi zastopana. Slovenci smo najmanjši narod, zato so nas tudi tukaj zapostavili, da ja ne bi kdo mislil, da smo zmožni konkurence z velikimi narodi. — Jugoslavija pa je na mednarodni razstavi zastopana še posebej. Razstavljena bodo namreč vsa plemena, tudi slovenska, katere je iznašel JNSarski režim, nadalje računski stroj, s katerim množijo glasove pri volitvah in ki stokratno pomnoži vse JNSarske manifestacije in sokolske sprevođe. — Še bi poslušal dalje zanimivosti iz mednarodne razstave, če bi me ne zmotilo naenkrat vpitje na ulici. Napel sem ušesa, moja stara je povrh odprla še usta, da bi bolje slišala. Huronsko vpitje mi je

šlo na živce, že sem mislil, da se je zgodil kak zločin. »Zdrau, zdrau, zdrau« je odmevalo po sobi. No, hvala Bogu, da je zdrav, sem si mislil. »Čuj, čuj,« me je dregnila stara pod rebra. Napel sem znova ušesa: »Krau, krau, kraul« Za sveto voljo božjo! Kaj pa je kdo ukradl? Skočil sem k oknu. No, bil sem hitro na jasnem. Denar iz davkoplračevalčevih žepov! mi je šinilo skozi možgane. Dirindaj se je gnal naprej, samo da so klici tu in tam izzveneli, če sem prav slišal v »Sram, sram, sram«... »No, lepa reč, zdaj jih je še sram,« se je vteknila vmes moja stara, »zakaj pa potem hodijo na sonce. Kdor ima maslo na glavi, v glavi pa slamo, ostane lepo doma ter se skrjuje v najtemnejši kot. Zakaj jih je sram, morda radi podpor iz davkoplračevalskih žepov?...« Še bi stara dalje obračunavala s kričači, če se ne bi slučajno spomnil, da bo treba iti kmalu kosit. Zato sem nagnal staro v kuhinjo, sam pa šel v mesto na en špricar... Ko sem se vrnil domov, sem se spomnil, da me čaka pošta. Kaj se je vse novega med pošto nabralo, to Vam pa sporočim prihodnjič. Za danes pa vsem: Na svidenje! — Ugankarski striček.

VSAK

SLOVENSKI GOSPODAR
ZAVARUJE SEBE, SVOJCE IN SVOJE IMETJE
EDINO LE PRI

VZAJEMNI ZAVAROVALNICI V LJUBLJANI

ZAVARUJE: POŽAR — VLOM — NEZGODE
KASKO — JAMSTVO — STEKLO
ZVONOVE — ŽIVLJENJE
KARITAS

Podruž. Celje: Palača Ljudske posojilnice

Glavno zastopstvo: Maribor, Loška ul. 10

Krajevni zastopniki v vsaki fari